

Kas izdomāja Baltijas ceļu? Tie nebija parasti cilvēki, tie bija cilvēki ar spārnēm...

Autobuss bija tik pilns, ka nevarējām pakustēties, bet neapmierināto gan nebija. Ceļa malās stāvēja cilvēki un cēla rokas, bet brīvas vietas vairs nebija. Braucām uz Valmieras pusi, ceļš jau bija pilns ar mašīnām un miličiem. Miliču bija ļoti daudz, toreiz jau vēl bij miliči. Viņi skrēja, regulēja un neļāva mums nekur apstāties, tik kļiedza: „Brauciet uz priekš, tur ir tukšums!” Vienā brīdī autobusā viens kļiedz: „Kas regulēs parādi, mums tak nav autobusā neviena partijas biedra?” Asprāšu netrūka un joku arī netrūka visu ceļu. Visu ceļu kāds kādu asprātību izmeta, jo visiem bija piepeši uzradusies tāda brīvības sajūta, ka nu var runāt ko grib. Un tā mēs braucām, mūs tik trieca uz priekšu, kamēr nonācām pie Igaunijas robežas. Vienā pusē stāvēja igauņi ar savu karogu, otrā pusē „mēs,.. Kam bija radio, izlika uz ceļa visā skaļumā, lai varam visi dzirdēt, kas notiek. Ceļa malā bij mājiņa, no tās iznāca jauna sieviete ar bērnu ratiņiem un iestājās starp mums. Un tad lidoja helikopters. Es paskatījos - visi stāv, neviens grāvī nekrīt, tikai Dambis Dainis ar tādu enerģiju fotogrāfē. Helikopters pārlidoja mums pāri, apgriezās un aizlidoja. Sevišķi omulīgi nejutāmies, toreiz jau mēs nezinājām, ko tas lidonis mums nesīs. Un beigās nospēlēja himnu.

Atpakaļceļš bija pilns ar cilvēkiem, mašīnām, bet neviens nesteidzās, visi tik lēni brauc un iet. Tāda omulība bija uz ceļa, ka to pilnīgi varēja just, ka nupat nupat tuvojās brīvība. No svētceļojuma Alūksnē iebraucām 2 naktī. Es palūdzu šoferītim, lai aptur pie mūsu mājas. Pēc visa garā un grūtā ceļa, šoferītis nebija zaudējis humora izjūtu, paprasīja: „Kurā stāvā izlaist?”

Sajūta bija apbrīnojama. Tie cilvēki, kas izdomāja Baltijas ceļu nebija parasti cilvēki, tie bija cilvēki ar spārnēm...

Baltijas ceļš bija pirmais gaišais stariņš uz mūsu Brīvību!

Jausma Podegrade, 2014

1989. gadā biju Sakaru mezglā, TF grupā. Dabūjām šo ziņu un informāciju no saviem biedriem, tika pazināti cilvēki, kuri būtu ar mieru piedalīties akcijā. Rajona TF uzzinājām, ka organizē braucienu ar lielo autobusu. Sapulcēšanās vietu neatceros. Bija tomēr neizpratne no dažu kolēģu puses, bet tomēr ap 10 cilvēku grupa salasījāmies un aizbraucām.

Braucām no Valmieras Igaunijas robežas virzienā (bija daudz sastrēgumu un stāvošu “Moskviču”, kuri dzesēja sastrēgumos pārkarsušos dzinējus). Braucām, kamēr bija “robs” ķēdē. Iespējamā vieta – pagrieziens uz Rencēniem. [..]

Dažām mašīnām bija uzliktas numuru zīmes ar LR, kas vēl nebija oficiāli ieviests (valsts identifikācijas zīmes), oficiāli nomainīja vēlāk ar LV.

Tur, kur bijām, apkārt bija lauki. Lietus nelija, laiks labs. Bija rokās jāsadodās, laikam, pusstundu. Garām ar mašīnu nobrauca arī organizatori. Līdzī bija paņemts fotoaparāts. Kad beidzās akcija, kāpām autobusos un braucām mājās. Kādam bija līdzī arī radio. Cilvēku šajā posmā praktiski pietika.

Gunārs Auseklis, 2014

Strādāju Alūksnes rajona Komunālo uzņēmumu kombinātā. Iestādes aicināja Tautas Fronte, lai piedalāmies Baltijas ceļa akcijā. No mūsu iestādes bijām kādi 7 darbinieki [..].

Bija organizēts autobuss. Manai ģimenei līdzī bija arī meita Sanita – toreiz 15 gadi. Bijām satraukti, stāvot dziedājām. Satraukums vakarā, jo bija tomēr bailes, ka mums pa ceļam neuzbrūk. Ceļu malā kurinājām ugunsgrākus. Liekas, ka braucām ar JIA3 autobusu, pulcējāmies pie VEF. Stāvējām uz Valmieras pusi, bija cilvēki, kas organizēja, kur stāvēt. Stāvējām pa ceļa ass līniju. Foto bildē ir līdzī karogs, bet neatceros, vai tas bija pašu, vai TF līdzdots.

Šodien domāju, ka viss bija labi, bet vēlāk TF tika nostumta malā, arī Dainis Īvāns.

Janīna Vilciņa, 2014

Vēstures skolotājs Auseklis organizēja braucienu uz Baltijas ceļu. Gribēju būt vienota kopīgā pasākumā ar pārējiem Latvijas iedzīvotājiem. Toreiz tas bija aktuāli un nepieciešami. [..]

Sajūtas bija vienreizējas un neapraķstāmas. Cilvēku veidotā dzīvā līnija uz ceļa bija fantastiska. Lai ceļš būtu nepārtraukts, noraisīju saviem bērniem prievītes un arī tās izmantoju, lai ceļš būtu nepārtraukts.

Neapraķstāmas bija sajūtas, kad sadevāmies rokās. Otrs mirklis bija pie Rūjienas pļaviņā kopā ar igauņiem lielais ugunsgrāks, kurā imitēja Rībentropa pakta dedzināšanu.

Braucām ar pagasta autobusu. Līdzī bija dēli (12.g., 7.g., un 5.g. veci), saposti svētku drānās. Cilvēku pietika un tas mirklis – sadošanās rokās ir neapraķstāmas sajūtas.

Rasma Priževaite, 2014

Par Baltijas ceļu uzzināju no radio un laikrakstiem. Par tā norisi un piedalīšanos apspriedos ar kolēģiem – Trapenes 8-gadīgās skolas skolotājiem un arī audzēkņiem. Par piedalīšanos nebija nekādu pārdomu, pats par sevi saprotams, ka jābūt kopā ar visu tautu tādā cildenā, svarīgā laikā. Uzskati par Baltijas ceļu tiem ļaudīm, kuri bija man tuvi, bija visiem vienādi, jo katrs domāja par Latvijas brīvības iespējamību un kā šo procesu veicināt, kā brīvību iegūt.

Baltijas ceļš iedrošināja manu un citu cilvēku tieķšanos pēc atbrīvošanās no PSRS okupācijas. Tauta vairāk piedalījās visās Tautas frontes aktivitātēs. [..]

Baltijas ceļa laikā jutos priecīgi satraukta, apbrīnoju tautas vienotību, organizētību, draudzību. Visaizkustinošākais un savilņojošākais brīdis bija, kad pēc radio norādes visi sadevāmies rokās. Cits cita rokas turējām tik cieši, it kā būtu satvēruši un turētu pašu brīvību un baidījāmies atlaist rokas, lai brīvība neaiziet.

Sajūsmu radīja virs mūsu Brīvības ķēdes lidojošais helikopters, no kura žurnālisti, protams, ziņoja brīvajām Rietumu valstīm par 3 mazu valstiņu centieniem atgūt savu valstu brīvību no PSRS.

Pēc tam devāmies pāri Igaunijas robežai, kur notika visu triju Baltijas valstu kopējais mītiņš, draudzības ugunskurs, visu dalībnieku prieks, draudzība, saskaņa, mērķu vienotība. [..]

Broņislava Dzelzkalēja, 2014

Piedalīties Baltijas ceļā uzaicināja kolēģi – draugi no Strautiņiem. Nezinu, vai no Alūksnes devās ar autobusiem, mēs braucām ar automašīnu. Līdzī paņēmām tautiskās jostas (ja nu posms lielāks un ar rokām nevarētu aizsniegt). Tas bija jautrs “ceļojums”. Neatceros, vai kāds būtu teicis, kāpēc jūs tur brauciet! Domāju, ka piedalītos arī citi, ja būtu tuvāk un būtu sava automašīna.

Atceros daudz automašīnu un tādas nezināmas, satraucošas sajūtas: helikoptera skaņas debesīs un mazu mirklīti rokās! Es vēlējos šo mirkli ilgāku! Esmu priecīga, ka piedalījos Baltijas ceļā. Paldies Dievam, ka viss noticis tā, ka varam dzīvot Latvijā.

Laika apstākļi nebija slikti. Cilvēki bija sirsnīgi un smaidīgi. Sadodoties rokās, sajūtas bija īpašas... Kad devāmies mājās apkārt bija tik daudz mašīnu, pilna šoseja! Tautiskās jostas neizmantojām, jo pietika ar cilvēkiem.

Inta Kozilāne, 2014

1989. g. augustā biju atvaļinājumā, kad saņēmu ziņu par Ceļu pārvaldes LTF organizēto braucienu uz norādīto ceļa posmu labu gabalu aiz Valmieras, lai piedalītos Baltijas ceļa cilvēku sadoto roku ķēdē. Līdzī ņēmām sarkanbalto karogu, balti krāsotu karoga kātu, baltas latīņas, lai izveidotu ugunsкура vietu un malku ugunskuram. Līdzī bija arī ziedi, kaut arī nezinājām, kur tos noliksim un Ceļu pārvaldes emblēma. Visus šos rekvizītus aizveda smagajā mašīnā, bet braucējiem bija CP administrācijas pieprasītais no Autotransporta uzņēmuma lielais autobuss. Ceļu pārvaldei tik daudz braucēju nebija, tādēļ pasažieri salasījās arī no citām pilsētas iestādēm: bibliotēkas, LTF grupām, arī privātie. Nekādu aģitācijas runu nebija, brauca, kurš gribēja, jo bija jau arī diezgan daudz “apdomīgo” cilvēku un arī vienaldzīgo. No Alūksnes TF bija ieteikums līdzī paņemt pārnēsājamos radio un ja kādam mājās ir tautiskā josta, tad arī to, lai izmantotu tad, ja pulcēšanās vietā nebūtu vajadzīgais cilvēku skaits un robus varētu aizpildīt ar jostām.

Sākums pasākumam bija 18.00, mēs izbraucām drīz pēc pusdienlaika, lai paspētu aizbraukt un sakārtot mūsu aizņemamo ceļa gabalu. Diena saulaina un skaista, cilvēki labā noskaņojumā, nedaudz satraukti, bet pārliecināti, ka visi būs kopā gan ar citiem alūksniešiem, gan ar ļaudīm no citiem rajoniem. Neatceros, vai mēs runājām par to, ko gribam

ar šo cilvēku ķēdi pasaulei un paši sev pierādīt vai pieprasīt, jo visi pēdējā pusgada notikumi, avīzes, radio jau bija politikas pilni un nezinātāju starp mums nebija.

Pati braucu ar šaubām un satraukumu, jo man mājās palika divi vecīši, kas vieni paši bija nevarīgi un sevi apgādāt nespēja. Iedomājos pat, ka ja nu neparedzēta aizkavēšanās vai negaidīta ļauna padomju valsts reakcija uz šo pasākumu, kas ar viņiem notiks. Ar mani kopā bija arī mana meita Inguna, studente. Pase un darba apliecība man bija līdzī, arī manai kolēģei Ingridai Petrovai – Ulmanei.

Tomēr viss notika saskaņoti un labi. Aizbraucām norādītajā ceļa kilometrā, kuru vairs neatceros, grāvja malā izveidojām no baltajām latīņām skaistu laukumiņu auseklīša formā, kur iekūrām ugunsgrāvi, ceļmalā nolikām ziedus. Vīri turpat kārtīgi ieraka karoga mastu ar karogu, uzstādījām Ceļu pārvaldes emblēmu. Garām brauca daudzi autobusi, arī kāda cita rajona ceļinieki apstājās, sasveicinājās un dziedādami aizbrauca tālāk uz savu ceļa posmu. Mūsu ugunsgrāvi un noformējumu daudzi garāmbraucēji fotografēja.

Pie mūsu ugunsgrāvis bija arī Alūksnes TF vadītāja Lidija Glazkova. Bija kāda īsa runa un norādījumi. Pirms pulkst. 18.00 mēs jau kārtojāmies uz ceļa ass līnijas, jostas un radioaparāti līdzī. Tomēr no abām pusēm nāca rindai klāt arī citi atbraucēji, kas ieradās ar divriteņiem, personiskajām mašīnām vai arī kājām, un jostas nevajadzēja izmantot. Man blakus stāvēja sveša sieviete ar mazmeitiņu, viņai līdzās kāds lauku vīrs, un 18.00 visa ķēde bija sadevusies rokās no Tallinas līdz Viļņai. Man radio nebija, nedzirdēju organizatoru norādījumus, bet rokas uz abām pusēm bija nostieptas kā nospriegotas, un mēs skatījāmies debesīs, kur parādījās helikopters. Toreiz, protams, nezinājām, ka tur Edvīns Inkēns un Juris Kaža filmēja nepārtraukto patriotisma ķēdi. Pēc brīža, kad ķēde atlaidās, mēs ar blakus stāvētāju vēlreiz sadevāmies rokās un atsveicinājāmies.

Mājās braucām bez starpgadījumiem, visu novākuši un sakopuši. Autobusā cilvēki sēdēja nerunīgi, vēl joprojām pārdzīvojot izjusto sasprindzinājumu un kaut ko vārdos neizsakāmu.

Valda Freimane, 2014